

Aller Medias praktikanttur til Edinburgh, april 2017

”Hvorfor har vi valgt at tage til et sted, hvor vejret er dårligere end i Danmark?”

Det var tanken, der fløj igennem vores hoved før afrejse i Kastrup Lufthavn. Forårsvejret havde ikke vist sig fra sin generøse side, og det virkede pludselig meget fristende at hoppe på et fly mod syden – og ikke mod Edinburgh som planlagt. Men vi holdt os alligevel til planen, tog flyet mod det skotskternede vest, og det fortrød vi aldrig.

En rejse tilbage i tiden

Det, der først imponerede os ved Skotlands hovedstad, var bygningerne. Det var som at træde tilbage til en tid, hvor det eneste transportmiddel til rådighed var en hest. Uanset hvor vi begav os hen, mødte synet af de rustikke stenhuse os. Særligt i bydelen Old Town var det tæt på umuligt at tro, at vi var i 2017. Kun turisternes påklædning afslørede årstallet. Bydelen bærer i høj grad præg af meget velbevarede middelalderlige træk. Faktisk er Old Town på UNESCOs verdensarvsliste og dermed erklæret bevaringsværdigt. I den gamle bydel er Royal Mile hovedvejen, og følger man den, ender man ved det gamle fort Edinburgh Castle. Siden det 12. århundrede har der boet kongelige på slottet. Det ophørte dog i 1633, men når den britiske kongefamilie besøger Edinburgh, bor de på Holyrood Palace. Edinburgh Castle ligger på Castle Rock, der er en klippe lavet af størknet magma fra et vulkanudbrud. Edinburgh Castle er populær seværdighed i hovedstaden med omkring en million besøgende hvert år.

Magiens fødeby

J.K. Rowling, Harry Potters moder, boede og samlede inspiration i Edinburgh, mens hun skrev de første af de verdensberømte bøger. For en håndfuld magi-interessererede mugglere var det derfor ganske naturligt, at vi skulle opleve de steder, der har fungeret som muse for hendes skriverier. Før afrejse havde vi lavet en mental liste over vigtige destinationer for Rowlings virke. Da vi ankom til byen, viste det sig imidlertid hurtigt, at det ikke var nødvendigt med en *tour*. Harry Potter var nemlig at finde i hver en mursten, kirkegård og den omkringliggende natur. Højlandet lignede Hogwarts højdedrag, forstæderne var som at gå i *Privet Drive*, og selv vejnavnene i byen skabte Potter-genklang.

Mest specielt var det dog at besøge *The Elephant House*, som er en lille - men i dag meget kendt - cafe, beliggende på George IV Bridge. Det er stedet, hvor J.K Rowling sad og skribede løs, da hun havde fået ideen til *De Visers Sten*. På beværtningens toiletter har tusindvis af valfartende fans og beundrere skrevet citater, hilsner og kærlighedserklæringer til Harry Potter og resten af det magiske univers. En kort koste-rejse væk fra cafeen ligger Greyfriars Kirkyard, og man forestiller sig, at Rowling, efter sin morgente, har gået en tur blandt gravstenene, mens hun har skabt bogkaraktererne i sit hoved. Både Thomas Riddell, en Moodie, McGonagall, Potter og Granger ligger begravet på kirkegården, og det kan næsten ikke være et tilfælde, at alle disse går igen i Rowlings værker. Sagt med andre ord: Edinburgh er magisk.

Højlandet - naturens shape-up underbukser

Når man skal til Edinburgh, skal man også besøge højlandet. Det er næsten selvsagt. De enorme højderygge, der nærmest omkranser byen og ligner noget, der vil sende enhver Ringenes Herre-fan direkte tilbage til Frodo og Herredet. At kalde dem bjerge ville nok ikke være passende, men at kalde dem bakker ville være en kæmpe underdrivelse. De var nemlig MEGET høje og til tider MEGET stejle, men bestiges, det skulle de. Først den ene højderyg, så den anden, så den tredje og så også lige den fjerde. Nu var vi jo alligevel deroppe. Og sikke et syn på toppen af Skotland. Det var sådan det føltes: vitterligt, som om man stod på toppen af det smukke land. Med havet og byen foran sig og med resten af Skotland bag sig. Fuldstændig blæst bagover af udsigten og kun med fokus på at nyde udsynet... og få vejret igen. Det lyder måske meget tilforladeligt, og måske en lille smule mere romantiseret, end det egentlig var i øjeblikket. For det var hårdt - ekstremt hårdt! 350 meters højde lyder muligvis ikke af meget, men når stigningen samtidig helt sikkert har sneget sig over godt over 50 %, kommer både kondi og lungefunktion altså på overarbejde. Men det var det hele værd, for oppe over Edinburgh stod tiden et kort øjeblik stille, og tanken om, at man også skulle ned igen, var lykkeligt glemt af det overvældende syn af den urørte og bare natur. Vi skulle selvfølgelig ned, og helt høje på "bjergbestigningen", og lidt for hovmodigt, skulle det selvfølgelig foregå ned af den stejleste vej. Efter opstigningen kunne vi jo alt. Lidt kækt måske, for i hvert fald var der lige pludselig meget langt ned. Efterladt med ikke så mange andre muligheder end at klatre minutiøst ned af den smalle vej, der bedst kan sammenlignes med en klatrevæg, og håbe på, at man ikke fik bare den mindste smule overbalance. Men ned kom vi, og resten af turen var vi helt høje over den store oplevelse ud til det høje højland!

Sækkepiber, uld og mænd i kilt

Skotland er hjemland for kilten, der er landets traditionelle klædedragt. Og der gik heller ikke lang tid, før vi mødte den første mand med kilt og sækkepibe i Edinburghs gader – faktisk lå der næsten konstant et lydteppe af sækkepibens toner, som taget ud af Braveheart-filmen, blandet med byens øvrige larm, da vi bevægede os rundt i gader og stræder. Kiltten blev oprindeligt brugt til, gennem dens tern og mønstre at signalere, hvilken slægt eller klan man tilhørte. I dag bruges den vist mest ved højtidelige lejligheder, men som turist, var der også mulighed for, hvis man betalte en god sjat penge, at få et billede iført de traditionelle skotske klæder. Det var vi fan af, men gjorde det alligevel ikke - nu fortryder vi det faktisk lidt - for sikke et vidunderligt minde at have! Selv om vi ikke så et eneste levende får på hele vores tur, selv ikke oppe i højlandet, skulle Skotland efter sigende have ret mange af dem oppe i de smukke, magiske højdedrag, hvilket de mange uldvarebutikker overalt i byen også vidnede om. På The Royal Mile var det næsten, som om de havde patent på alle gadens forretningslokaler, for de lå side om side - ja, faktisk lå der ikke rigtig så meget andet. Så hvis man er vild med uld, lyden af sækkepibe og mænd i nederdel, så er det Edinburgh, man skal tage til.

Spøgende spøgelse

Når man bevæger sig gennem de smalle gader i den gamle bydel af Edinburgh, er det let at fortabe sig i de flotte historiske bygninger, den joviale stemning og de kilt-klædte mænd med sækkepiber. Men byen gemmer også på en mere dystre historie. Midt i menneskemylderet på The Royal Mile og nede i de underjordiske katakomber lurer Edinburghs grusomme, uhyggelige og hjemsøgte fortid. I små afkroge og mørke passager kan du komme helt tæt på fortællinger om tortur, hjemsøgte huse og gader oversvømmet med møg og det, der er værre. En aften i Edinburgh stilede vi mod *Mercat Cross* i centrum af Old Town. Et stort ottekantet stenmonument, hvorfra der gennem tiderne er blevet givet vigtige bekendtgørelser til byens borgere. Men pladsen omkring er også blevet brugt til andet end kongeudnævnelser og annonceringer af parlamentsbeslutninger. Offentlig tortur og afstraffelse foregik her, og blev brugt til både afskrækkelse og underholdning - til glæde for den berygtede *Edinburgh Pøbel*. Hvis man for eksempel vovede at skåle for den forkerte konge, kunne man, blandt andre modbydeligheder, forvente at få tungen skåret ud. Denne aften trådte vi ind i rollerne som den oprevede og blodtørstige folkemængde, mens vi blev guidet gennem byens kringelkroge af en kappeklædt fortæller. Særligt de berygtede katakomber under Blair Street fremkaldte gåsehud - og ikke kun på grund af det kølige og fugtige klima, der var dernede. Historien om en lille forældreløs dreng, der nogle gange tog de besøgende i hånden, eller rev i deres tøj, fik gruppen til at stimle endnu tættere sammen, og da vi endelig kom ud i Edinburghs friske luft igen, lød der et lille lettelsens suk fra flere i gruppen. Ingen af os oplevede noget usædvanligt den aften, men dagen efter, på en aftentur alene i skumringen, så en i gruppen en hvidklædt mand komme imod hende. En mand der var væk fem sekunder efter. En mand der ikke fandtes. Så måske er der noget om, at Edinburgh rummer mere, end det blotte øje ser.

Parlamentet – byens grimme bygning

Efter at have travet nogle kilometer væk fra bymidten og de tætbefolkede stræder stoppede vi op for enden af High Street. Her mødte vores øjne en stor kontrast til resten af byens middelalderlige konstruktioner. Nemlig det store og meget moderne parlament, der ligger over for det eventyrlige slot, som huser den britiske dronning om sommeren. Det skotske parlament er således noget af en nymodens støbning, der blander omgivelserne med grå beton og skæve vinduer.

Efter det obligatoriske sikkerhedstjek møvede vi os forbi en række småsnakkende børn i skoleuniformer, der, ligesom os, skulle se parlamentet, hvor landets politikere har deres daglige gang. Bygningen havde langt fra mange år på bagen som sin nabo. Og det var der en god grund til. Efter vi mødte vores britisk-talende guide, opdagede vi, at Skotlands regering ikke havde optrådt længe i historiebøgerne. Faktisk skulle vi kun tilbage til 1998, før landet under Storbritannien fik sin egen regering og i 2004 sit eget parlament. Derfor hvilede nationalsymbolikken også over vores hoveder i form af loftets betonstøbte hvælvinger med det skotske flag. Det vides endnu ikke, hvor mange symbolske flag der findes i bygningen - der dukker hele tiden nye op. Vi bevægede os ud i parlamentets korridorer og længere ind i hjertet af Skotlands demokratiske organ.

Under os blev trægulvet langsomt skiftet ud med sorte og hvide tern. Det er her, journalisterne stiller de kritiske spørgsmål til landets politikere. Vi spejdede forgæves efter travle journalister, mens vi listede videre og hørte om forskellen på parlamentets indflydelse i landet i forhold til den britiske regering. Til slut blev dørene forsigtigt åbnet ind til parlamentets kerne. Bag glasdørene gemte sig den skotske folketingsal. Nede fra loftet hang lamper og mikrofoner på rad og række, så journalisterne kunne få det bedste lys og lyd, når det skotske demokrati blev taget op til debat. Sammenlignet med resten af Edinburghs arkitektur var parlamentet mildest talt en skuffelse. Vores guide på turen virkede - med rette - ganske stolt over bygningen, men vi tillader os at drage den konklusion, at det nok skyldes alt det, som parlamentet symboliserer for Skotland. Og med det in mente er de karrygule væg-til-væg-tæpper tilgivet og glemt.

Journalistikken - nationens velbevarede hemmelighed

Vi endte med at have fem fantastiske dage i en ganske henrivende by. Men noget gik alligevel ikke helt som planlagt, og kommer vi nogensinde tilbage til Edinburgh, bliver det i Sherlock Holmes fodspor. Nemlig for at udrede et mysterium: skotsk journalistik. De må nødvendigvis arbejde med specielle metoder, der kræver hemmeligholdelse. I hvert fald var ingen journalister, mediehuse eller dagblade villige til at lave en aftale med os. Og vi prøvede. Intenst. Men som Arthur Conan Doyle skrev: *Any truth is better*

than indefinite doubt, og derfor må vi nok holde igen med injurierne, en dag vende tilbage til Skotland og endegyldigt få syn for sagn.

Vi takker af hjertet for turen, Kreds 1.